

UNIUNEA EUROPEANĂ
Fondul Social European

GUVERNUL ROMÂNIEI
Ministerul Administrației și Internelor

Ministerul Finanțelor Publice
Comisia Națională de Prognoză

Inovație în administrație
Programul Operațional
„Dezvoltarea Capacității Administrative”

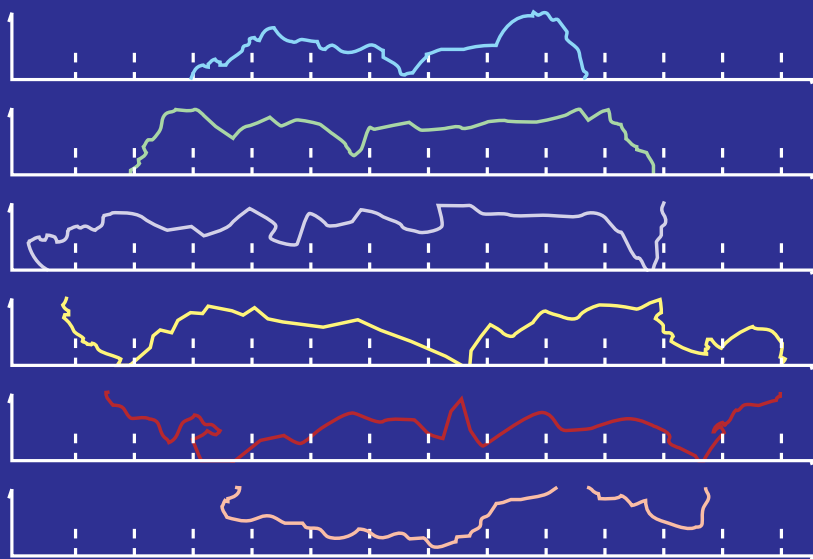
Inovație în administrație

PROGRAMUL OPERAȚIONAL „DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE”

Proiect cofinanțat din Fondul Social European

REZUMAT

Noi direcții de politică industrială și modificările structurale necesare

**Noi direcții de politică industrială
și modificările structurale necesare**

REZUMAT

NOI DIRECȚII DE POLITICĂ INDUSTRIALĂ ȘI MODIFICĂRILE STRUCTURALE NECESARE

SUMAR EXECUTIV

România a avut una dintre cele mai mari rate de creștere economică din UE în anii dinaintea crizei, media fiind de 6,8% în perioada 2004-2008. Cu toate acestea, efectele crizei au fost resimțite mult mai puternic decât în majoritatea țărilor UE. Motivele principale ale acestor evoluții nefavorabile în România sunt: (i) creșterea PIB a fost însoțită de acumularea unor dezechilibre importante: deficitul extern (de cont curent) a atins un maxim de 13,4% (în 2007), iar deficitul fiscal structural s-a majorat semnificativ în perioada de expansiune economică (ajungând la 8,5% în 2008); (ii) consumul a fost cel care a contribuit primordial la creșterea economică, fiind în bună parte pe datorie, alimentat de evoluția rapidă a creditului bancar și (iii) valoarea adăugată creată în economie a provenit într-o proporție importantă din sectoare care nu au avut capacitatea de a prelua din magnitudinea șocurilor externe și nici nu au asigurat în mod sustenabil respectivele viteze mai mari de creștere ale economiei (ex.: sectoarele construcții, imobiliare și comerț).

Învățăturile acestei crize arată că trebuie să fie promovate măsuri astfel încât dezvoltarea economică viitoare să nu se mai axeze atât de puternic pe structura actuală. Reindustrializarea economiei trebuie să devină o prioritate, iar procesul trebuie să fie armonizat cu obiectivele Strategiei Europa 2020, astfel că inovarea și concurența să devină noile direcții ale politicilor industriale.

Studiul și-a propus să efectueze o radiografie a situației actuale din industria românească, să evidențieze care sunt tendințele înregistrate de-a lungul ultimului ciclu economic, să puncteze modificările structurale principale în relație și cu cerințele Strategiei Europa 2020, să ofere o prognoză pe termen mediu cu privire la principalele grupe CAEN din industrie și să propună, pe baza elementelor astfel identificate, unele măsuri de politici industriale.

Rolul industriei în ansamblul economiei naționale

Industria are o importanță decisivă pentru menținerea statutului de lider economic global pentru Uniunea Europeană. Un sector industrial competitiv poate antrena efecte benefice în întreaga economie: creșterea productivității și a valorii adăugate, eficiența de cost și creșterea calității produselor, crearea de locuri de muncă în serviciile suport, generarea de inovare cu numeroase aplicații economice și sociale.

Creșterea competitivității industriei românești este un element cheie al dezvoltării economice durabile, în special într-un context global și caracterizat de o vizibilă raritate a materiilor prime. Experiența crizei actuale, atât din România cât și la nivel european, a scos în evidență rolul pe care îl joacă industria în menținerea stabilității economice și accelerarea relansării economice. De regulă țările cu un indice de competitivitate ridicat și cu un sector industrial mai puternic (Germania, Suedia, Norvegia, Austria) au putut traversa criza economică mai ușor decât alte state.

În România, industria deține un rol important în crearea valorii adăugate și creșterea economică. În ultimii cinci ani, industria prelucrătoare, alături de cea extractivă și de ramura energie-distribuția apei au contribuit cu aproximativ un sfert din produsul intern brut.

Ponderea în PIB cunoaște o evoluție diferențiată pe două intervale: în perioada 2005-2008, contribuția relativă a industriei la PIB tinde să scadă (de la 25% la 23%) pe fondul creșterii importanței sectoarelor construcții și servicii; intervalul 2009-2010 aduce indicii ale unei reindustrializări – ponderea industriei crește (de la 23% la 26%) în timp ce criza produce o contractare semnificativă în construcții și comerț-servicii.

Industria prelucrătoare este un important creator de locuri de muncă, fiind de fapt sectorul care înregistrează numărul cel mai mare de salariați (999.000 de persoane în 2010, 23% din totalul la nivel național). Aportul sectorului la ocupare rămâne semnificativ, deși acesta a scăzut în mod constant în perioada 2002-2010, de la 35% la 23%. Alături de aportul semnificativ la crearea de valoare adăugată și de locuri de muncă, industria prelucrătoare reprezintă un important laborator pentru inovare, antrenând efecte pozitive în restul economiei. Sectorul deține ponderea cea mai semnificativă din cheltuielile totale realizate de întreprinderi pentru cercetare-dezvoltare-inovare (CDI) în România – 41% în 2010, deși această pondere s-a diminuat în ultimii cinci ani (de la 51% în 2006), pe fondul creșterii cheltuielilor în servicii.

În ceea ce privește structura competiției, în studiu se arată că industria, în raport cu celelalte sectoare ale economiei naționale, prezintă de regulă o structură mai compactă a competiției, dominată de jucători mari, „tradiționali”, nivelul ridicat de investiții pe care îl presupune intrarea pe piață reprezentând un factor prohibitiv.

Totuși, chiar în cadrul industriei prelucrătoare există o mare diversitate în ceea ce privește mediul competitiv: în timp ce unele ramuri cunosc un mare dinamism demografic și o multitudine de companii concurează pentru cote de piață relativ mici, alte industrii sunt considerate, pe criterii de eficiență, monopoluri naturale, iar altele rămân monopoluri de stat, în care liberalizarea

prețurilor nu a fost încă realizată (spre exemplu sectorul energetic) sau companiile publice dețin o cotă importantă de piață.

Ramurile industriei prelucrătoare cu cea mai mare concentrare a cifrei de afaceri în primele cinci companii sunt: Fabricarea produselor din tutun (98,4%), Prelucrarea țigărilor (90,1%) și Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice (70,6%). Ramurile cu o structură a competiției mult mai diversă sunt: Construcțiile metalice (3,9%), Industria alimentară și Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (7,4%).

Peisajul concentrării s-a modificat însă considerabil în ultimii cinci ani: în majoritatea ramurilor, ponderea liderilor industriali a crescut în 2010 față de 2006, tendințele cele mai puternice de concentrare având loc în ramurile Fabricarea altor mijloace de transport (diferență de 23%), Fabricarea de mașini-utilaje (16%) și Prelucrarea lemnului (14%). În sens invers, dispersarea cea mai puternică în 2010 față de 2006 s-a manifestat în Fabricarea mijloacelor de transport rutier (diferență de 17%), Industria metalurgică (11%) și Fabricarea produselor din minerale nemetalice (9%).

Competitivitatea și potențialul de dezvoltare al sectoarelor industriale

Succesul reindustrializării depinde în mod hotărâtor de creșterea competitivității și de valorificarea potențialului de dezvoltare al sectoarelor industriale românești.

În această privință, studiul de față a pus în evidență avansul potențialului competitiv al industriei prelucrătoare românești între 2000-2009 și dependența acestuia de influențe care vin din întregul context al producției și schimbului internațional. Progresele au fost importante pe mai multe dimensiuni, dar, așa cum s-a constatat în studiu, nu suficient de importante pentru a consolida o tendință pozitivă prin raportare la evoluțiile din economiile de comparație.

În perioada 2000-2009, sectoarele industriei prelucrătoare din România au urmat, pe ansamblu, o tendință de staționare din punct de vedere al îmbunătățirii potențialului de dezvoltare în perioada 2000-2006, urmată de o tendință de îmbunătățire marcantă în perioada 2006-2008 și un recul în 2009, pe fondul manifestării crizei financiare mondiale în plină desfășurare.

Evaluarea sectorială permite tragerea următoarelor concluzii:

Valorile indicatorilor incluși în indicele compozit al competitivității sectoriale au cunoscut, în general, o evoluție favorabilă pentru toate sectoarele de-a lungul perioadei.

Două sectoare („Alimente, băuturi și tutun” și „Echipamente de transport”), care reprezintă împreună circa 45% din valoarea adăugată brută (VAB) creată de industria prelucrătoare în 2009, au cunoscut o îmbunătățire marcantă a potențialului de dezvoltare, fiind, de altfel, printre cele câteva sectoare (alături de „Celuloză, hârtie și produse din hârtie” și „Lemn, produse din lemn și plută”) care nu au urmat tendința de recul din 2009.

Productivitatea pentru toate sectoarele a crescut de două-patru ori între 2000-2009, iar costurile unitare, în general, au manifestat o tendință de scădere, dar nu la fel de pronunțată.

În cazuri particulare, îmbunătățirea valorilor anumitor indicatori a fost remarcabilă: de exemplu, cota de piață mondială pentru sectorul „Alimente, băuturi, tutun” a crescut de la 0,05% la 0,34%, indexul H-H al concentrării pe piețele de export a scăzut de la 0,18 la 0,09 pentru „Cauciuc, produse din cauciuc și plastic”, creșterea anuală a exporturilor a înregistrat și valori de 392,43% (2003) pentru „Celuloză, hârtie și produse din hârtie”, 281,79% (2007) pentru „Alte produse prelucrate” sau 133,84% (2007) pentru „Alimente, băuturi, tutun”.

Cu toate că se poate vorbi despre evoluții în general pozitive, prin raportare la evoluțiile din celelalte țări de comparație, acestea nu au fost suficient de puternice, astfel încât să imprime o tendință de creștere de lungă durată pentru industria prelucrătoare în ansamblu.

Competitivitatea și potențialul de dezvoltare privitye în perspectivă europeană

Compararea valorilor pentru toți indicatorii colectați sau calculați a permis realizarea unei evaluări sintetice a potențialului de dezvoltare al sectoarelor industriei prelucrătoare din România prin raportare la evoluțiile din țările europene de comparație.

În primul rând, privind structura de ansamblu a industriei prelucrătoare românești în comparație cu cea a altor state europene (Bulgaria, Cehia, Polonia, Suedia), dar și cu structura de la nivelul întregii Uniuni Europene, câteva aspecte pot fi evidențiate:

- din punct de vedere al ramurilor care ocupă un rol important în cadrul industriei prelucrătoare (număr de angajați, cifră de afaceri), între

România și restul statelor europene distribuția acestora este asemănătoare, dar cu unele diferențe importante. În principal, aceste diferențe sunt date de distribuția forței de muncă, distribuție care în România (și în Bulgaria) este concentrată în industrii puternic intensive în forță de muncă și de tehnologie joasă (cum este industria de îmbrăcăminte și industria de încălțăminte). Rolul acestor industrii este însă în continuă scădere și pe viitor, este de așteptat ca acestea să-și piardă din importanță. De asemenea, din analiza făcută se observă că statele cu un nivel de dezvoltare mai mic decât media europeană au o concentrare mai mare a forței de muncă și a cifrei de afaceri într-un număr restrâns de ramuri, în timp ce state precum Suedia și Cehia tind să aibă o distribuție mai uniformă a acestora;

- din punct de vedere al structurii competiționale, deși productivitatea muncii este mult sub media Uniunii Europene, ierarhia ramurilor industriale din România este similară cu cea existentă în celelalte state studiate și cu cea de la nivelul Uniunii Europene. Specifice României sunt industria produselor din minerale nemetalice și industria fabricării calculatoarelor și a produselor electronice, care au o productivitate foarte bună în comparație cu celelalte ramuri, situație care nu se regăsește și la celelalte state (excepție face Suedia, în cazul fabricării calculatoarelor). Această caracteristică poate fi valorificată, mai ales în cadrul relațiilor comerciale;
- ca un ultimul aspect, specializarea ramurilor industriale este mult mai ridicată în România decât în celelalte state, dar este dificil de făcut o analiză comparativă a acestei caracteristici. În acest moment nu există o corelație la nivel european între gradul de specializare și alți indicatori economici, fiecare țară având specificul ei.

În al doilea rând, concluzia analizei comparate realizate este că piața externă s-a dovedit a fi importantă pentru toate sectoarele industriale românești, iar unele dintre acestea au reușit și reușesc să o folosească pentru creșterea performanței. Pe de altă parte, se investește relativ mult în sectoarele care nu sunt intensive tehnologic, ceea ce arată o valorificare mai puțin eficientă a resurselor disponibile, iar sectoarele cu potențialul de dezvoltare cel mai avansat provin tocmai din rândul acestor industrii mai puțin apte să creeze valoare pe piață. Aceste rezultate permit următoarele comentarii:

- Potențialul de dezvoltare al industriei prelucrătoare depinde de evoluțiile din sectoarele intensive în forță de muncă și cu grad tehnologic scăzut;
- Performanța pe piețele externe este un factor constant al potențialului de dezvoltare pentru toate industriile din România;

- Investițiile joacă un rol important în susținerea sectoarelor intensive în forță de muncă, dar este, paradoxal, inexistent la sectoarele intensive în capital.

Legat de cel de-al doilea comentariu făcut anterior, studiul a putut de asemenea, evidenția un proces gradual de avans competitiv prin schimburile internaționale. O parte din ce în ce mai mare din exporturi este expusă competiției internaționale cu efect potențator al potențialului de dezvoltare. Avansul prin comparație cu anul 2000 este marcant și apropie România, prin amploarea comerțului intra-industrial, de relațiile de schimb dintre țări avansate.

Mai mult, studiul a pus în evidență, în mod clar, un proces de integrare accentuată a României în structuri de producție transfrontaliere, atât pe lanțuri lungi de producție, cu țări dezvoltate ale UE precum Marea Britanie, Franța, Germania, Spania, dar și Polonia, cât și pe lanțuri scurte de producție, prin participarea la rețele de producție regionale, îndeosebi pe relațiile cu Bulgaria, Ungaria și Austria. Intensitatea schimburilor intra-industriale, precum și ritmul în care acestea au evoluat calitativ în ultimul deceniu, ridică problema folosirii resurselor și acoperirii nevoilor de consum industrial și personal pe o piață care nu mai este în principal națională, ci integrată în rețele regionale de producție, pe circuite mai lungi sau mai scurte de formare a valorii.

Studiul a mai abordat și un alt aspect important al competitivității industriei românești privite într-o perspectivă comparativă europeană: fluiditatea circuitului inovației către valorificarea ei pe piață. În acest sens, trebuie arătat că, în comparație cu alte state europene, în România există un interes scăzut pentru inovare și cercetare, caracteristică demonstrată de numărul mic de cercetători din mediul privat, de procentul scăzut de întreprinderi cu activități de cercetare și de numărul foarte mic de brevete acordate anual. Toți acești indicatori se află cu mult sub valorile celorlalte state europene, inclusiv ale celor apropiate economic și geografic de România (Polonia, Bulgaria, Cehia). Totuși, există anumiți indicatori care sugerează disponibilitatea întreprinderilor românești de a investi mai mult în cercetare-inovare. În acest sens, întreprinderile românești care au activități de inovare au avut în perioada 2006-2008 una dintre cele mai mari rate a investițiilor în cercetare-inovare din Uniunea Europeană, în raport cu cifra de afaceri. În ciuda acestor investiții, rezultatele activităților de CDI din aceste firme (brevete, publicații) au fost slabe. Astfel, se poate concluziona că eforturile mediului privat nu sunt valorificate eficient și este nevoie de o abordare diferită pentru a putea îmbunătăți aceste performanțe. Un aspect cheie în acest context este importanța instituțiilor publice (universități, institute de cercetare), care au capitalul intelectual și experiența necesară pentru a valorifica mai bine resursele mediului privat. În acest context, trebuie creată o relație mai strânsă între mediul privat și universități, iar acest lucru se poate realiza numai prin crearea unui cadru legal

care să favorizeze cooperarea mai strânsă între cercetarea teoretică efectuată în universități și mediul privat.

Insistând pe ideea imperativă a apropierii mai mari a mediului universitar și de cercetare științifică de piață, trebuie arătat că această colaborare este cu atât mai importantă cu cât mediul privat a demonstrat în ultimii ani niște deficiențe vizibile în privința inovării și cercetării. Astfel, ar fi necesar ca în următorii ani statul să demareze o politică de încurajare a colaborării dintre universități și mediul privat, atât prin cadrul legal, cât și prin instrumentele de finanțare pe care le are la dispoziție. O astfel de politică se poate sprijini pe mai multe elemente:

- de exemplu, se poate alocă un procent semnificativ din fondurile publice destinate CDI pentru cofinanțarea proiectelor de cercetare mixte (public-private). În alocarea acestor fonduri trebuie ținut cont, printre altele, de reputația universităților și experiența acestora în domeniul cercetării, precum și de capacitatea întreprinderilor private de a valorifica rezultatele cercetării. În acest mod, fondurile alocate vor avea o probabilitate mult mai mare de a fi folosite în proiecte viabile și cu un bun potențial de succes;
- de asemenea, mediul academic poate fi încurajat să colaboreze mai mult cu mediul privat prin oferirea de fonduri suplimentare universităților care au proiecte de cercetare public-private și/sau prin reducerea fondurilor alocate universităților care demonstrează un interes redus pentru cercetare¹. Pe același principiu se pot oferi sporuri cu caracter permanent cercetătorilor români care au avut rezultate notabile în cadrul proiectelor de cercetare mixte;
- un alt mod de a stimula parteneriatul public-privat este încurajarea universităților să caute teme de cercetare care să fi de interes pentru mediul privat. Un prim pas în acest sens este ca universitățile să-și stabilească un număr de domenii de competență, adică domenii în care consideră că au capitalul uman și tehnic pentru a realiza proiecte de cercetare. De asemenea, trebuie să stabilească tipul de cercetare pe care îl pot face pentru ca, ulterior, pe baza acestor caracteristici, să-și poată forma o „ofertă de cercetare” pentru mediul privat. Această ofertă trebuie făcută cunoscută mediului privat prin diferite mijloace: târguri și expoziții locale și internaționale, sau alte canale media. În funcție de receptivitatea mediului privat, universitățile pot să-și modifice această ofertă și să se concentreze mai mult pe domeniile unde receptivitatea a fost mai mare.

¹ Universități care au un număr redus de proiecte de cercetare sau care au rezultate sub așteptări în cazul proiectelor derulate.

Acestea sunt doar câteva dintre programele și strategiile naționale care pot fi folosite pentru îmbunătățirea performanțelor în inovație ale României. Totuși, trebuie ținut cont de faptul că inovarea este rezultatul unor eforturi derulate pe o perioadă lungă de timp, iar orice politică publică îndreptată spre sporirea performanțelor inovative trebuie gândită pe termen lung și atent monitorizată, deoarece rezultatele vizibile ale acesteia vor apărea abia după mai mulți ani.

Tendențele structurale din industrie în direcția atingerii obiectivelor Strategiei Europa 2020

Analizele realizate în cadrul studiului au arătat totodată că efortul de reindustrializare a României trebuie să se întemeieze pe doi piloni centrali, respectiv industriile inovative și cele ecologice.

Cu privire la primul dintre acești piloni, industriile inovative (respectiv, acelea care produc bunuri încorporând tehnologii inovative ridicate – industriile *high-tech* – și mediu spre ridicate – industriile *medium high-tech*), a rezultat că rolul lor s-a majorat în perioada 2008-2011 în cadrul economiei românești. Această evoluție favorabilă s-a produs sustenabil, pe multiple planuri: (a) procesul investițional în industriile inovative a fost mai intens comparativ cu totalul firmelor din industrie (ponderea activelor imobilizate ale companiilor inovative în total active imobilizate din industrie majorându-se de la 21,7% în anul 2008 la 22,8% în anul 2011); (b) sprijinul acționarilor pentru firmele inovative a fost mai amplu, conducând la majorarea ponderii capitalurilor proprii ale acestor companii în totalul capitalurilor proprii din industrie (de la 22,2% în anul 2008, la 24,5% în anul 2011); (c) rolul pentru societate, în general și pentru piața muncii, în particular, s-a consolidat în cazul firmelor inovative, ponderea salariaților angajați de asemenea companii în totalul salariaților din industrie crescând de la 22,3% în anul 2008, la 24,9% în anul 2011, fără afectarea productivității muncii sau a profitabilității activităților întreprinse; (d) partenerii de afaceri ai firmelor inovative au validat importanța pentru propria activitate a bunurilor produse în aceste industrii; și (e) activitatea firmelor inovative a fost susținută și de o semnificativă investiție în cercetare, dezvoltare și inovare (de altfel, există o concentrare importantă a cheltuielilor de acest tip în industrie, majoritatea fiind realizate de firmele inovative – 84% în anul 2011).

Perspectivile sunt ca industriile inovative să continue să performeze mai bine decât restul industriilor. Această concluzie se întemeiază pe câteva rezultate obținute în cadrul analizelor efectuate prin acest studiu.

În primul rând, firmele din industriile inovative au reușit să facă față semnificativ mai bine crizei economice, comparativ cu totalul firmelor din industrie, valoarea adăugată brută majorându-se în primul caz cu circa 24%

(în termeni nominali în intervalul 2008-2011), în timp ce la nivelul întregii industrii ea a rămas relativ nemodificată (același interval).

În al doilea rând, riscul afacerii în ramurile inovative se menține scăzut, numărul firmelor nou intrate în insolvență în fiecare an în perioada 2008-2011 fiind scăzut (comparativ cu toată populația de firme inovative, precum și cu nivelul insolvenței din întreaga industrie).

În al treilea rând, performanța economică și financiară a firmelor din industriile inovative este de regulă mai bună, comparativ cu totalul industriei. În cazul indicatorilor privind îndatorarea și rentabilitatea, diferențele nu sunt atât de evidente, dar când s-a analizat productivitatea muncii sau eficiența utilizării activelor imobilizate în funcție de cifra de afaceri, rezultatele au fost cât se poate de clare. Astfel: (a) gradul de îndatorare al firmelor inovative (reflectat prin efectul de pârgă) este scăzut, evidențiind menținerea oportunităților de finanțare în aceste ramuri; (b) rentabilitatea capitalurilor s-a înscris pe un trend ascendent din anul 2009 (creștere de la 4,4% la 9,2% în perioada 2008-2011); (c) productivitatea muncii a avut o evoluție crescătoare continuă în ultimii ani, generată de majorarea cifrei de afaceri într-un ritm mai alert decât creșterea numărului de salariați. În perioada 2008-2011, productivitatea muncii s-a majorat cu 55,7% (în termeni nominali); (d) activele imobilizate au fost folosite tot mai eficient, permițând obținerea unei valori adăugate în creștere pe unitatea de activ implicat în activitate, această evoluție favorabilă susținând posibilitatea menținerii și dezvoltării fluxurilor investiționale, care să conducă la modernizare și inovare.

Situația favorabilă prezentată la nivel agregat (atât pentru starea actuală, cât și pentru perspective) nu este uniformă la nivelul ramurilor care compun industriile inovative. În fapt, se poate constata o eterogenitate relativ importantă, astfel că, în studiu se accentuează ideea că deciziile de direcționare a investițiilor, de finanțare sau de încurajare a creșterii prin politici industriale trebuie diferențiate pe principalele grupe ale industriilor inovative. În acest sens, analizele la nivel de detaliere de 3 cifre CAEN Rev. 2 sunt deosebit de utile.

Ramurile cu cel mai bun potențial de expansiune a activității au fost identificate prin construirea unui index privind un asemenea potențial. Acest instrument (alături de celelalte două privind identificarea ramurilor cu cele mai bune oportunități de finanțare și a ramurilor cu consumuri reduse de energie, dar cu valoare adăugată mare) reprezintă inovații de analiză propuse în cadrul studiului de față.

Rezultatele investigațiilor arată că ramurile cu cel mai bun potențial de creștere economică din cadrul industriilor inovative sunt: (a) la nivel de detaliere de 2 cifre CAEN Rev. 2: fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice, fabricarea echipamentelor electrice, fabricarea

autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor și fabricarea substanțelor și a produselor chimice; (b) la nivel de detalieri de 3 cifre CAEN Rev. 2: fabricarea pesticidelor și a altor produse agrochimice, fabricarea produselor farmaceutice de bază și fabricarea altor mașini și utilaje de utilizare generală. Ramurile menționate înregistrează valori semnificativ peste medie în ceea ce privește valoarea adăugată creată, productivitatea muncii, rentabilitatea capitalurilor și cheltuielile cu cercetarea, dezvoltarea și inovația pe unitatea de activ folosită, iar gradul de îndatorare este redus, permițând manifestarea unor noi oportunități de finanțare.

În ceea ce privește cele mai bune oportunități de finanțare din industriile inovative, studiul a identificat următoarele ramuri aflate pe primele locuri: (a) la nivel de detalieri de 2 cifre CAEN Rev. 2: fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice, fabricarea echipamentelor electrice și fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor; (b) la nivel de detalieri de 3 cifre CAEN Rev. 2: fabricarea produselor farmaceutice de bază, fabricarea echipamentelor de comunicații și fabricarea de echipamente casnice. Ramurile menționate înregistrează un risc al afacerii mai redus comparativ cu celelalte industrii inovative, profitabilitatea activității și randamentul utilizării activelor imobilizate este semnificativ peste medie, iar rolul firmelor în cadrul industriilor inovative este suficient de mare, astfel încât oportunitățile de finanțare să conteze și din perspectiva volumului.

Principalele ramuri *high-tech* care contează pentru industriile inovative din România (electronica, informatica și tehnologia comunicațiilor, biotehnologia și echipamentele de măsurare) au avut evoluții bune ale indicatorilor economici și financiari, inclusiv în perioada de puternică scădere a economiei (2009-2010), sugerând o consolidare a capacității acestora de a face față diverselor evoluții nefavorabile, precum și un potențial de dezvoltare sustenabilă, pe măsură ce creșterea economică din România va reveni spre valorile firești.

Salariul mediu în industriile inovative este semnificativ mai mare decât salariul mediu din întreaga industrie (cu 24,7% în decembrie 2011), reflectând și un grad mai mare de calificare solicitat în mod intrinsec de activitățile specifice industriilor *high-tech* și *medium high-tech*. Diferența dintre salariul mediu înregistrat în industriile inovative și în totalul industriei este în creștere în favoarea celui dintâi, sugerând nevoia firmelor inovative de menținere și atragere a resurselor umane cu înaltă calificare, susținută și printr-o productivitate mai bună a muncii. La nivel agregat, cel mai probabil există un număr adecvat de resurse umane calificate corespunzător care pot majora, fără costuri de timp și financiare semnificative, oferta de forță de muncă, în condițiile în care ramurile industriale care folosesc o asemenea tipologie de salariați ar resimți nevoia unor angajări suplimentare, ca urmare a continuării creșterii activității. Există, trebuie de

asemenea precizat, câteva industrii *high-tech* unde salariul mediu este semnificativ mai mic decât media în industriile inovative: fabricarea de instrumente optice și echipamente fotografice, fabricarea suporturilor magnetici și optici destinați înregistrărilor și fabricarea produselor electronice de larg consum. Este posibil ca în cazurile enumerate să existe un nivel al calificării resurselor umane mai scăzut, ceea ce poate împiedica pe termen mediu și lung potențialul de dezvoltare al respectivelor industrii.

În ceea ce privește industriile ecologice – cel de-al doilea pilon pe care trebuie să se întemeieze reindustrializarea României – dimensiunea acestora, comparativ cu ansamblul industriei este redusă, iar ritmurile de creștere înregistrate în perioada 2008-2011 nu susțin o schimbare favorabilă semnificativă a rolului acestor industrii pe termen mediu (având în vedere și efectul de bază). Performanța economică și financiară a firmelor din industriile ecologice este superioară atât mediei pe total industrie, cât și valorilor aferente industriilor inovative, susținând ideea existenței unui potențial important de creștere. Pe de altă parte, având în vedere evoluția relativ modestă a ritmului de creștere menționată, comparativ cu așteptările fundamentate de potențial, rezultă că politicile publice pot fi utile în direcția manifestării mai ample și rapide a respectivului potențial.

Pe acest fundal, evoluțiile la nivelul activității industriilor ecologice sunt mixte: în unele cazuri s-au înregistrat creșteri semnificative (de exemplu, firmele implicate în tratarea și eliminarea deșeurilor au înregistrat majorări ale cifrei de afaceri cu circa 125% în intervalul 2008-2011), în timp ce în alte cazuri s-au identificat diminuări importante (de exemplu, firmele care oferă activități și servicii de decontaminare au înregistrat o scădere a cifrei de afaceri cu aproape 20%, în același interval). Evoluțiile divergente menționate consolidează concluzia că eventuale politici de stimulare a industriilor ecologice trebuie să țină seama de aceste particularități ale cererii și ofertei, soluțiile nediscriminatorii putând conduce la rezultate sub așteptări.

Tendențele pe termen lung în evoluția principalelor sectoare industriale românești

O altă valoare adăugată importantă adusă de studiu este realizarea unei prognoze detaliate pe termen mediu a evoluției principalilor indicatori care caracterizează ramurile industriale și extinderea acestei prognoze printr-o proiecție pe termen lung a evoluțiilor, până la orizontul anului 2020.

Proiecția este realizată pornind de la evaluările, în special calitative, surprinse în analizele efectuate la nivelul industriei, în general, și al industriilor inovative și ecologice, în special. Conform rezultatelor proiecției, cele mai ample

câștiguri în structura cifrei de afaceri le vor înregistra la orizontul anului 2020 următoarele ramuri industriale: industria alimentară și fabricarea băuturilor, cu o majorare a cotei de piață după criteriul cifrei de afaceri de 6,38 puncte procentuale, fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a., cu o creștere a cotei de piață de 2,72 puncte procentuale și fabricarea substanțelor și a produselor chimice, a produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice, cu o cotă de piață după criteriul cifrei de afaceri mai mare cu 2,20 puncte procentuale în anul 2020, comparativ cu anul 2010. În ceea ce privește evoluția producției exercițiului, proiecția până în anul 2020 indică menținerea pe locul fruntaș a industriei alimentare și fabricarea băuturilor, dar cu o cotă de piață în scădere (de la 16,7% în anul 2010 la 15,4% în 2020). Industriile cu cea mai mare creștere a rolului în cadrul producției exercițiului la orizontul anului 2020 sunt: extracția petrolului brut și a gazelor naturale, cu o majorare a cotei de piață în cadrul producției exercițiului cu 4,58 puncte procentuale în perioada 2010-2020; fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, ponderea în cadrul producției exercițiului crescând cu 4,47 puncte procentuale în intervalul 2010-2020; tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor și fabricarea echipamentelor electrice, cu o majorare a cotei de piață în cadrul producției exercițiului cu 1,66 puncte procentuale în perioada 2010-2020.

Conform rezultatelor econometrice, primele cinci ramuri industriale după ritmul prognozat de creștere al cifrei de afaceri în perioada 2010-2015 sunt:

- fabricarea produselor din tutun;
- fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.;
- tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor;
- fabricarea produselor textile;
- fabricarea echipamentelor electrice.

În ceea ce privește cele mai dinamice ramuri din perspectiva investițiilor brute realizate, clasamentul ritmurilor prognozate de creștere pentru intervalul 2010-2015 este (primele cinci ramuri):

- fabricarea produselor din tutun;
- fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semire-morcilor;
- tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor;
- fabricarea echipamentelor electrice;
- activități și servicii de decontaminare.

Este prezentată evoluția proiectată a volumului și a ritmurilor de creștere ale principalilor indicatori care caracterizează ramurile industriale la orizontul anului 2020, precum și evoluția cifrei de afaceri, a investițiilor brute, a producției exercițiului și a cheltuielilor cu salariile pe principalele grupe CAEN Rev. 2.

Conform acestor rezultate, cele mai ample câștiguri în structura cifrei de afaceri le vor înregistra următoarele ramuri industriale:

- industria alimentară și fabricarea băuturilor (CAEN 10 și 11), cu o majorare a cotei de piață după criteriul cifrei de afaceri de 6,38 puncte procentuale;
- fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. (CAEN 28), cu o creștere a cotei de piață după criteriul cifrei de afaceri de 2,72 puncte procentuale;
- fabricarea substanțelor și a produselor chimice, a produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice (CAEN 20 și 21), cu o cotă de piață după criteriul cifrei de afaceri mai mare cu 2,20 puncte procentuale.

În ceea ce privește evoluția producției exercițiului, proiecția până în anul 2020 indică menținerea pe locul fruntaș a industriei alimentare și fabricarea băuturilor, dar cu o cotă de piață în scădere (de la 16,7% în anul 2010 la 15,4% în 2020).

Industriile cu cea mai mare creștere a rolului în cadrul producției exercițiului la orizontul anului 2020 sunt:

- extracția petrolului brut și a gazelor naturale (CAEN 6), cu o majorare a cotei de piață în cadrul producției exercițiului cu 4,58% în perioada 2010-2020;
- fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (CAEN 14), ponderea în cadrul producției exercițiului crescând cu 4,47% în intervalul 2010-2020;
- tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor (CAEN 15);
- fabricarea echipamentelor electrice (CAEN 27), cu o majorare a cotei de piață în cadrul producției exercițiului cu 1,66% în perioada 2010-2020;
- fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. (CAEN 28), ponderea în cadrul producției exercițiului crescând cu 1,42% în intervalul 2010-2020.

Concluzionând, rezultatele arată că ramurile industriale identificate a avea cel mai bun potențial de creștere în următorul deceniu acoperă trei direcții:

(a) *asigurarea nevoilor de bază ale populației privind alimentația și îmbrăcămintea*, ramurile cu potențial fiind industria alimentară, fabricarea băuturilor, fabricarea produselor din tutun, tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor și fabricarea produselor textile;

(b) *asigurarea unei creșteri bazate pe inovație*, ramurile industriale cu potențial fiind: fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice, fabricarea echipamentelor electrice, fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, fabricarea substanțelor și a produselor chimice și fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.;

(c) *asigurarea unei dezvoltări economice bazate pe principii ecologice*, ramurile cu potențial fiind în special cele legate de colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor și activități de recuperare a materialelor reciclabile.

Corelația dintre stabilitatea macroeconomică și balanța fluxurilor materiale

Legătura dintre stabilitatea macroeconomică și balanța fluxurilor materiale reprezintă, la rândul ei, un factor important ce condiționează reușita procesului de reindustrializare a României.

O importanță excepțională revine în acest context gestionării eficiente a resurselor naturale, respectiv realizării unei producții cât mai mari pe unitatea de input de mediu. Evaluarea modului de realizare a acestui deziderat impune utilizarea unor indicatori de eco-eficiență, care să exprime raportul dintre rezultatele procesului economic și intrările de mediu, reflectând productivitatea naturii.

Evoluția unor astfel de indicatori se poate urmări pe baza datelor furnizate de Institutul Național de Statistică în cadrul secțiunii contul fluxurilor materiale „economie-mediul” (CFMEM), ce evidențiază intrările fizice de materiale în economie, precum și ieșirile către alte economii sau către mediu.

O primă categorie de indicatori sunt cei de natură extensivă. Extracțiile interne utilizate este primul dintre aceștia. Indicatorul reprezintă totalitatea substanțelor solide, lichide și gazoase (excluzând apa și aerul) care intră în economie pentru a fi utilizate mai departe în procesele de producție și consum. Extracțiile interne utilizate au cunoscut o evoluție volatilă în perioada 1994-2009, ajungând de la 299,5 milioane de tone în anul 1994 la 166,6 milioane de tone în 2000, pentru a avea o evoluție ascendentă până în anul 2008, când extracțiile interne utilizate au atins valoarea de 528,9 milioane de tone. În termeni procentuali, extracțiile interne utilizate au crescut cu 76,6% în 2008 față de 1994.

În ceea ce privește cel de-al doilea indicator extensiv, respectiv consumul intern de materiale, evoluția acestui indicator urmează evoluția de ansamblu a economiei României, creșterea susținută fiind în perioada 2005-2008 (de la 7,6% la 76,9% în raport cu valorile anului 1994), efectul crizei economice făcându-se simțit în anul 2009, când consumul intern a cunoscut un declin de aproximativ 40%.

La rândul lor, intrările directe de materiale (un alt indicator extensiv) au cunoscut un comportament similar cu evoluția consumului intern de materiale, la fel și intrările totale de materiale.

Un comportament constant de-a lungul perioadei analizate l-a avut balanța fizică de comerț exterior (diferența dintre importurile și exporturile de materiale), care a fost net pozitivă în perioada 1994-2009, ceea ce este un semn al dependenței economiei naționale de importurile de materiale.

O modificare importantă a avut loc, în perioada 1994-2009, în structura extracțiilor interne utilizate, astfel:

- biomasa (rezultată din recolta agricolă primară) a avut o evoluție descendentă în structură, de la 37,6% în anul 1997 la 14,1% în anul 2009.
- mineralele nemetalice au avut o creștere susținută în ceea ce privește importanța în extracțiile interne utilizate, ponderea lor crescând de la 37,8% în anul 2000 la 75,1% în anul 2009.
- mineralele metalice au avut de-a lungul întregii perioade analizate o pondere foarte mică, de 4% la mijlocul anilor '90, pentru a atinge în anul 2009 un procent sub 0,1% din totalul extracțiilor interne utilizate.
- combustibilii fosili și-au pierdut din importanță începând cu anul 2000, pentru a ajunge în anul 2009 la o pondere de 10% din total.

A doua categorie de indicatori ai consumului de materiale sunt cei de natură intensivă. În această privință, analiza întreprinsă permite evidențierea unor concluzii relevante, și anume:

- evoluția eficienței materiale (ce măsoară intrările materiale în economie în relație cu PIB-ul - PIB/intrări directe de materiale) și a productivității materiale (ca raport dintre PIB și consumul intern de materiale) în perioada 1994-2009 a fost una volatilă, cu trenduri ascendente în perioada 1994-2000 (în anul 2000 eficiența materială a atins valoarea de 0,42 mii lei/tonă, iar productivitatea materială a fost de 0,47 mii lei/tonă);
- intensitatea materială (definită ca raport între consumul intern de materiale și produsul intern brut – CIM/PIB) a scăzut de la 4,04 tone/lei în anul 1994 la 2,12 tone/lei în anul 2000, pentru a urma în

perioada 2001-2008 o curbă ascendentă, ca urmare a redresării economiei României. Maximul intensității materiale a fost atins în anul 2008 (4,18 tone/lei), pentru ca în 2009 criza economică să își facă simțite efectele, intensitatea materială revenind aproape de valoarea din 2007 (3,52 tone/lei);

- dependența materială (ce reprezintă dependența economiei de resursele naturale interne – extracția internă de materiale/consum intern de materiale) a avut o evoluție relativ stabilă în perioada 1994-2009, în timp ce intensitatea comercială (ca măsură a dependenței economiei de importuri de materiale – importuri de materiale/consum intern de materiale) a cunoscut o evoluție descendentă de-a lungul perioadei analizate, valoarea atinsă în anul 2009 (0,08) fiind cea mai mică în intervalul 1994-2009. Ideea importantă aici este aceea că evoluția dependenței materiale și a intensității comerciale în perioada 1994-2009 arată o *tendință evidentă de scădere a gradului de dependență a economiei României de importurile de materiale*, consumul intern de materiale bazându-se cu precădere pe surse interne. Pe de altă parte, acest lucru poate fi și o consecință a procesului de dezindustrializare pe care l-a traversat economia națională după 1990;
- pentru a evidenția impactul activității economice la nivel sectorial și asupra balanței fluxurilor materiale, în studiu a fost analizată corelația dintre structura balanței fluxurilor materiale și distribuția de structură a sectoarelor economice după producția exercițiului. S-a folosit drept variabilă dependentă ponderea fiecărui tip de material în consumul intern, așa cum rezultă din datele Eurostat privind contul de mediu în perioada 2000-2009. Rezultatul important la care s-a ajuns poate fi sintetizat astfel: ca urmare a dinamicii așteptate a ramurilor industriale, este plauzibilă o modificare a structurii consumului intern de materiale. Astfel, pentru orizontul 2015 ponderea biomasei în consumul intern va crește la aproximativ 20%, în condițiile scăderii ponderii mineralelor nemetalice, de la 74,2% în 2009 la 62,1% în 2015. Aceeași tendință se păstrează și pentru orizontul 2020, laolaltă cu creșterea ponderii combustibililor fosili la valoarea de 22,3%.

Propuneri de politici publice

În vederea manifestării la potențial cât mai mare a modificărilor favorabile care au loc în special în cadrul industriilor inovative și ecologice, politicile industriale pot contribui în două mari direcții de acțiune.

În primul rând, având în vedere eterogenitatea relativ mare la nivelul ramurilor și subramurilor care compun industriile menționate, considerăm necesar ca eventuale măsuri de susținere să se realizeze în mod discriminatoriu, fiind preferate acele domenii care se caracterizează prin cea mai mare performanță economică și financiară și au cele mai bune oportunități de creștere. Pentru a veni în sprijinul unei asemenea propuneri de politici, analizele aferente industriilor inovative și ecologice realizate la nivel de detaliere de 2 cifre CAEN Rev. 2 au fost completate cu informații calitative și cantitative detaliate la nivel de detaliere de 3 cifre CAEN Rev. 2.

În al doilea rând, implicarea autorităților nu trebuie să fie primordial de natură financiară. În studiu s-a arătat că cele mai multe ramuri inovative și ecologice cu potențial important de creștere economică manifestă și oportunități mari de finanțare care cel mai probabil vor fi acoperite de creditori privați ce vor dori să profite de asemenea oportunități. În rapoartele Băncii Naționale a României se menționează că băncile autohtone s-au orientat în ultimii ani tot mai mult spre finanțarea industriilor inovative și cu valoare adăugată ridicată, ceea ce susține ipoteza noastră formulată mai sus. În consecință, rolul autorităților ar fi în principal orientat spre următoarele direcții de acțiune: (i) comunicarea mai bună către public (în special către instituțiile financiare) a viziunii privind reindustrializarea României la orizontul anului 2020 și a sectoarelor de activitate considerate esențiale în vederea realizării acestui obiectiv; (ii) menținerea neschimbată a strategiilor și direcțiilor de dezvoltare pe o perioadă lungă de timp, pentru a crea predictibilitate și a permite agenților economici să-și construiască deciziile de acțiune într-un cadru cât mai puțin viciat de volatilități în decizia factorului politic; (iii) monitorizarea cu atenție a evoluțiilor legate de dezintermedierea financiară care începe să se manifeste la nivelul principalelor grupuri bancare europene; scopul monitorizării este de a iniția măsuri care să contrabalanseze diminuarea ofertei de creditare în condițiile extinderii fenomenului de dezintermediere amintit și la nivelul sectorului bancar autohton. Pentru acele domenii în care este necesar și sprijinul financiar al statului, considerăm că acesta trebuie să se realizeze în funcție de proiectele existente, ordonate după priorități și demarate doar în limitele sumelor disponibile la nivelul bugetelor de specialitate.

Principalele avantaje ale adoptării unor asemenea politici menționate anterior sunt:

- majorarea și mai amplă a potențialului de creștere a ramurilor celor mai performante, cu șanse de penetrare mai puternică, inclusiv pe piețele externe;
- diminuarea presiunilor asupra bugetelor autorităților având drept destinație promovarea reindustrializării României, în măsura în care

politicile calitative (comunicare mai bună, crearea de predictibilitate, orientare a priorităților etc.) sunt implementate eficient;

- ameliorarea randamentului investițiilor realizate din surse publice (în special ca urmare a ierarhizării proiectelor după criterii de eficiență, necesitate, oportunitate și prioritate).

Principalele dezavantaje ale implementării politicilor propuse sunt:

- ramurile identificate a avea un potențial mai redus de creștere vor fi și mai defavorizate din perspectiva sprijinului pe care l-ar putea oferi autoritățile;
- criteriile propuse a fi implementate sunt prin excelență de natură economică (legate de condiții de eficiență, productivitate și perspective de realizare), în opoziție cu cele de natură socială (ex.: crearea și protejarea locurilor de muncă). Drept urmare, factorii de decizie s-ar putea să fie mai reticenți în implementarea propunerilor, pentru că susținerea socială pentru asemenea măsuri nu este întotdeauna foarte mare;
- personalul existent în rândul autorităților s-ar putea să nu aibă cea mai adecvată specializare care să permită implementarea măsurilor (de exemplu, experți în comunicare).

Considerațiile și recomandările formulate anterior trebuie să fie consolidate prin luarea în considerare și a dimensiunii instituționale care fundează măsurile de politică industrială. Sub acest aspect, considerăm că analizele realizate în cadrul acestui studiu conduc către formularea a două direcții de natură instituțională cu privire la politicile industriale ce ar trebui implementate în vederea susținerii și consolidării procesului necesar de reindustrializare a economiei românești.

(1) Funcționarea unei instituții autonome și independente cu rol de evaluare a politicilor industriale în vederea monitorizării evoluțiilor sectoriale în industrie și formularea unor direcții strategice însoțite de acțiuni pentru îmbunătățirea potențialului de competitivitate.

Instituția pe care o propunem ar urma să joace rolul unor instituții similare (precum Banca Națională sau Consiliul Fiscal) care formulează opinii independente cu privire la politicile economice. Este adevărat, a existat întotdeauna, atât în România, dar și în plan internațional, o posibilitate mai mare de funcționare a unor asemenea instituții în domeniul financiar-bancar decât în cel al economiei reale, considerat, din punct de vedere decizional, direct dependent de executiv. Punctul de plecare al unei asemenea inițiative este activitatea Consiliului de Export din cadrul Ministerului Economiei și cea a Consiliului Național al Competitivității, ambele structuri cu o independență față de decizia politică destul

de ridicată. Există în ambele organisme expertiză deja acumulată privind atât evaluarea, cât și monitorizarea performanțelor sectoarelor industriale. Este necesară, însă, desprinderea acestor structuri într-o entitate de sine stătătoare, autonomă în elaborarea politicilor și care să beneficieze de colaborarea instituțională din partea diferitelor structuri administrative direct interesate de activitatea acesteia, precum Direcția de Politică Industrială din Ministerul Economiei, Ministerul Dezvoltării Regionale, Comisia Națională de Prognoză și altele.

Această propunere de regândire instituțională a managementului de politică industrială își produce efectele prin:

- identificarea și monitorizarea tendințelor de orientare industrială de pe plan european și internațional în beneficiul actorilor privați, dar și al autorităților centrale și locale, care se constituie în grupuri de interese față de direcțiile strategice în domeniu;
- evaluarea potențialului de dezvoltare al sectoarelor industriale prin aplicarea unei expertize proprii, de obicei subcontractată oricum de instituțiile publice către experți independenți;
- realizarea unei platforme de lucru și comunicare mult mai mobile cu mediul de afaceri pe o problemă din ce în ce mai vastă;
- integrarea problematicii inter-instituționale și inter-sectoriale în activitățile unei structuri de planificare strategică, într-un mod mult mai rapid și mai lipsit de sincope decât în cadrul administrației guvernamentale.

Pe de altă parte, propunerea de regândire instituțională a managementului de politică industrială expune acțiunea decizională unei serii de constrângeri. Astfel, administrația de stat este de obicei neîncrezătoare în delegarea responsabilităților de politică industrială către instituții autonome de reflecție, acțiune și planificare strategică. Totuși, funcționarea economiei de piață ne arată că un număr tot mai mic de decizii în domeniul considerat revine propriu-zis autorităților, în timp ce tot mai multe nevoi – de informare, analiză, evaluare, comunicare, monitorizare, inter-relaționare – pot fi rezolvate prin intervenția unor centre de decizie independente. UE este tot mai mult înclinată spre transferul responsabilităților către astfel de decidenți independenți și acest lucru se întâmplă în numeroase domenii de acțiune strategică ce țin de politica industrială, precum profesionalizarea grupurilor de industrie, managementul rețelelor de inovație, cooperarea transfrontalieră, chiar și în formarea bazelor de date statistice industriale.

(2) Dialog și parteneriat regional prin formarea unor centre de promovare industrială (CPI) internaționale/transfrontaliere, amplasate în câteva localizări strategice, cum ar fi spațiul Europei de Sud-Est, spațiul Europei Centrale sau

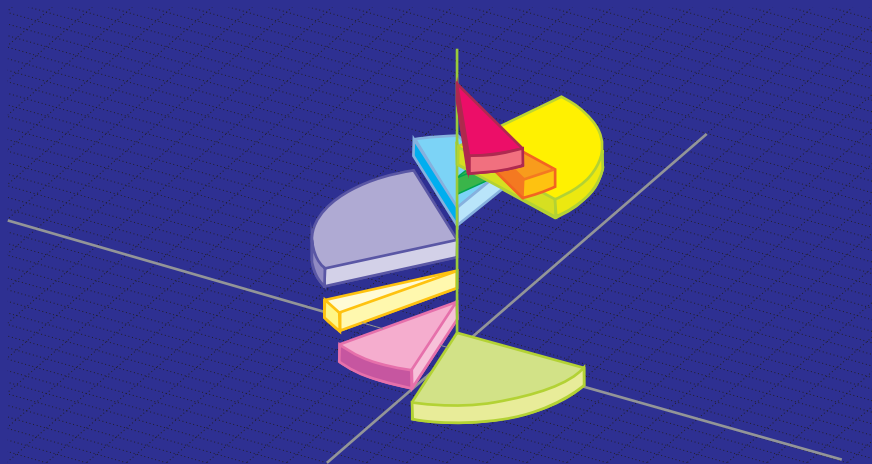
spațiul Europei de Vest. Integrarea tot mai avansată a piețelor, în particular în spațiul european, ridică probleme noi de management al politicii industriale. De exemplu, necesarul estimat de investiții este mai degrabă o informație ce ține de planurile de afaceri ale multinaționalelor decât de o corectă previziune a necesarului sectoarelor naționale. De asemenea, consumatorul, fie el industrial sau casnic, are astăzi un profil global: în România nu se mai produce neapărat pentru consumatorii români, ci pentru cei ai unei piețe mai mult sau mai puțin îndepărtate.

Prezența vizibilă a rețelelor transfrontaliere de producție face ca interlocutorul-beneficiar al măsurilor de politică industrială să devină companiile internaționale, de naționalități diferite, capabile să creeze valoare pe piață din valorificarea producției industriale în lanțuri scurte și lungi de producție și schimb al bunurilor și serviciilor.

Există o serie de beneficii pe care aplicarea unei astfel de abordări de politică industrială în termeni instituționali le poate antrena. Centrele de promovare sunt menite să exercite un impact mai direct și mai puternic asupra beneficiarilor direcți ai politicii industriale, firmele participante la rețelele de producție și schimb. Concret, ele pot asigura:

- platforma de schimb de informații și contacte, de gestiune a datelor de interes regional și de administrare a monitorizării activităților cu impact regional;
- conceperea și administrarea unor planuri comune, de cooperare industrială intra sau inter-ramuri, în direcțiile de acțiune pentru care pot fi realizate economii de scară și/sau de anvergură, cum ar fi marketing, finanțare corporativă, canale de distribuție, plăți etc.;
- realizarea de cercetare de piață dedicată, în interesul de afaceri direct al grupurilor de interese industriale pe care le reprezintă, și cu expertiza pe care o dă cunoașterea nemijlocită a mediului de afaceri local (condițiile de creare a valorii adăugate, principali investitori etc.).

Totodată, trebuie arătat că există și o serie de constrângeri cu care aplicarea abordării de natură instituțională în domeniul recomandărilor de politică industrială se poate confrunta. Astfel, trebuie arătat că declanșarea și apoi susținerea formării unor instituții de anvergură regională într-un mecanism al pieței libere este un proces care s-a desfășurat întotdeauna cu dificultate, nu numai pentru România, dar în general pentru țările rămase multe decenii într-un regim de comandă. Apartenența la structurile UE facilitează mult aceste procese, deși nu scurtează drumul până la implementarea inițiativelor care trebuie să revină actorilor interesați. Existența multor programe de cooperare transfrontalieră finanțate de UE, precum și perspectiva creșterii în importanță în strategia UE pentru 2014-2020 a cooperării teritoriale asigură premise foarte bune pentru materializarea direcției propuse aici.

„Unitate prin diversitate” este motto-ul UE, iar apartenența României la acest club este o imensă oportunitate, care impune însă adoptarea de măsuri concrete pentru a demonstra că acesta nu reprezintă doar un slogan. Contextul specific românesc trebuie adaptat așadar principiilor europene, dezvoltarea durabilă fiind unul dintre ele. Urmărirea constantă a liniilor acestui concept asigură premisele unei creșteri economice sustenabile, într-o societate globalizată care ne pune în fața a multiple provocări.

„Îmbunătățirea capacității instituționale, de evaluare și formulare de politici macroeconomice în domeniul convergenței economice cu UE a Comisiei Naționale de Prognoză” este un proiect european care, prin implementarea și derularea sa, își va aduce contribuția la acest deziderat.

Programul Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative”

Proiect: „Îmbunătățirea capacității instituționale, de evaluare și formulare de politici macroeconomice în domeniul convergenței economice cu UE a Comisiei Naționale de Prognoză”, cod SMIS 27153

Editorul materialului: Editura Economică
Data publicării: decembrie 2012

„Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.”